

Yttrande över förslag till ändring i föreskrifter om uppgiftsinsamling från huvudmännen inom skolväsendet m.m.

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Förslagsställaren beskriver att förslaget syftar till att modernisera och tydliggöra hur data om elever, personal ska rapporteras samt att vissa tidigare föreskrifter ska upphävas. Av denna beskrivning förstår Regelrådet förslaget som att det finns en avsikt att förenkla och anpassa reglerna till nuvarande behov.

Regelrådet anser att hur förslaget påverkar mindre aktörer som fristående skolor inte tillräckligt har beskrivits. Konsekvenserna för dessa grupper har inte uppmärksammats tillräckligt utsträckt. Eftersom beskrivningen av berörda företags antal, storlek och bransch också brister gör det även att det är svårt att utläsa hur många de små företagen är.

Regelrådet anser att förslagsställaren tydligt redogjort för administrativa förändringar. Kostnader har beskrivits till viss del, men inte beräknats. Bristen på analys av effekterna för mindre aktörer gör att utredningen som helhet inte uppfyller kraven. För att uppnå en mer heltäckande konsekvensutredning bör förslagsställaren beräkna kostnader som uppstår för olika företag. Konsekvenserna för företagen gällande kostnader och intäkter är inte tillräckligt belysta, vilket är avgörande för att förstå förslagets ekonomiska påverkan på företag. Kostnadspåverkan i små och stora företag hade behövt vara beskrivna på ett sätt som gör att följeffekterna för företagen hade kunnat analyseras, vilket skulle visa på konsekvenserna för dessa företag.

Även om vissa aspekter, såsom förslagets överensstämmelse med EU-rätten beskrivs på ett godtagbart sätt, räcker detta inte för att uppväga de brister som identifierats i andra delar av utredningen.

Innehållet i förslaget

Förslaget omfattar ändringar i Skolverkets föreskrifter om uppgiftsinsamling från huvudmän inom skolväsendet.

Specifikt föreslås en uppdatering av de uppgifter som ska samlas in, inklusive detaljer om elevernas betyg, vissa uppgifter om resultat på ämnesnivåer samt personalens anställningsförhållanden inom skolbibliotek. Dessutom föreslås att tidigare föreskrifter om

uppgiftsinsamling enligt 1985 års skollag ska upphävas. Förslaget har ett planerat ikraftträdandedatum den 1 juli 2025.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Problemet beskrivs av förslagsställaren som att bristande effektivitet finns i den nuvarande datainsamlingen, vilket kan leda till osäkerhet i statistiken och försvåra planering och styrning av skolväsendet. Vidare beskrivs att nuvarande föreskrifter inte tillräckligt väl möter de krav som ställs på en modern och flexibelt anpassad datainsamling.

Bland annat föreslås att uppgifter ska insamlas om personal anställd vid skolbibliotek. Denna insamling av information ska, som Regelrådet förstår förslaget, göras i syfte att skolbiblioteken ska vara bemannade i enlighet med krav som ställs på bemanning i en ny lag. Vidare innebär förslaget att insamling av data från nationella prov ska ske i pappersformat, men ej i de fall proven genomförs digitalt. Uppgifter gällande ämnesreformen avseende kurser och nivåer i ämnen samt betyg på nivå i ämnen för gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan ska insamlas. Uppgifter om vissa kursplatser som tidigare inhämtades ska upphöra att inhämtas med förslaget. Dessutom har vissa språkliga och innehållsliga definitioner justerats genom förslaget.

Syftet med förslaget anges vara att skapa en mer strukturerad och effektiv process för insamling av uppgifter, vilket ska leda till bättre och mer tillförlitlig statistik. Förslagsställaren vill därmed underlätta för både huvudmän och myndigheter i deras arbete, samtidigt som man strävar efter att öka transparensen och kvaliteten i den insamlade statistiken.

Regelrådet konstaterar att förslagsställaren har beskrivit det problem som förslaget avser att lösa, nämligen behovet av att förbättra uppgiftsinsamlingen från huvudmännen inom skolväsendet på vissa definierade områden.

Regelrådet finner att beskrivningen av problem och syfte är godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Förslagsställaren framhäver ett antal negativa effekter som kan uppstå om inga åtgärder vidtas. Dessa inkluderar att brister kan komma att uppstå i datainsamlingen, vilket kan leda till att skolor och huvudmän inte får korrekt och aktuell information om elevernas situation och behov. Utan adekvat data kan beslut som rör resurser och stödåtgärder bli felaktiga, vilket i sin tur kan påverka kvaliteten på utbildningen. Förslagsställaren beskriver att bristen på insamlad information kan förhindra en effektiv uppföljning av skolornas verksamhet. Förslagsställaren påpekar att utan nödvändiga åtgärder kan det bli svårt att identifiera och åtgärda problem inom skolväsendet.

Regelrådet har analyserat huruvida förslagsställaren har beskrivit konsekvenserna av att ingen åtgärd vidtas i samband med förslaget om ändringar i föreskrifter för uppgiftsinsamling från huvudmännen inom skolväsendet.

Regelrådet finner att beskrivningen av om ingen åtgärd vidtas är godtagbar.

Alternativa lösningar

I konsekvensutredningen uppger förslagsställaren det inte finns några lämpliga alternativa lösningar till det som myndigheten föreslår i denna konsekvensutredning.

Regelrådet bedömer att förslagsställaren har beskrivit alternativa lösningar på ett godtagbart sätt.

Regelrådet finner att beskrivningen av alternativa lösningar är godtagbar.

Berörda företag

Förslagsställaren har beskrivit vilka företag som påverkas av förslaget. Det framgår att samtliga enskilda och offentliga huvudmän för förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, gymnasieskolan, anpassad gymnasieutbildning, kommunal vuxenutbildning samt huvudmän för svenska utlandsskolor och andra huvudmän. Av en tabell i konsekvensutredningen på sidan 9 framgår information om vilka huvudmän som är aktiva på olika skolnivåer.

Genom beskrivningen anser Regelrådet att det finns beskrivning av antalet enskilda aktörer i respektive del av flera delar av skolväsendet. Däremot är det inte tydligt redovisat dels hur många av dessa som utgörs av företag respektive andra enskilda huvudmannaskap, dels saknas en beskrivning av närmare storleksindelning mellan dessa enskilda aktörer.

Regelrådet finner att beskrivningen av berörda företag är bristfällig.

Förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter

Förslagsställaren har i sin konsekvensutredning beskrivit effekterna av förslaget om ändringar i föreskrifterna för uppgiftsinsamling från huvudmännen inom skolväsendet. Förslagsställaren skriver att de flesta förslagen bedöms sammantaget inte medföra ökade kostnader eller en ökad uppgiftslämnarbörda. Vidare skriver förslagsställaren att insamlingen av betyg på nivåer i ämnen från gymnasieskolan samt insamlingen av betyg från anpassade gymnasieskolan bedöms innebära en ökning av de uppgifter som företag behöver samla in och rapportera.

Enligt förslagsställaren leder de uppgifter som ska inhämtas om skolbibliotekspersonal, nationella prov, inhämtande av uppgifter om betyg och nivåer i ämnen inte till några ökade kostnader. I fallet med att inrapportering om att vissa kursplatser inte längre behöver rapporteras minskar enligt förslagsställaren kostnaderna.

Förslagsställaren anger att en ökning av administrativa kostnader kan förväntas, då huvudmännen behöver investera i nya system för datainsamling och rapportering.

Enligt konsekvensutredningen kommer förslaget att innebära en ökad uppgiftslämnarbörda för huvudmännen gällande den del av förslaget som rör betyg på nivå i ämnen i gymnasieskolan. Huvudmännen kommer att behöva säkerställa att de har dokumenteringssystem som kan exportera information i ett filformat och en struktur som Skolverket via SCB kan ta emot. Huvudmän utan elektroniska dokumenteringssystem kommer att belastas i större utsträckning, eftersom Skolverket endast kommer ta emot uppgifter om betyg elektroniskt.

I den delen av förslaget som gäller betyg i anpassade gymnasieskolan kommer, enligt konsekvensutredningen, en ökad uppgiftslämnarbörda för huvudmännen att uppstå. Ett

elektroniskt dokumenteringssystem kommer att krävas för företag som ska kommunicera Skolverket till följd av förslaget. Dokumenteringssystemet behöver kunna skapa exportfiler med rätt filformat och struktur för att filerna ska kunna tas emot av Skolverket.

Regelrådet finner att konsekvenserna av dessa förändringar inkluderar en påverkan på de administrativa kostnaderna för skolorna, vilket kan påverka deras arbete. Detta eftersom ökade kostnader för administration kan medföra att verksamhetsrelaterade medel i stället får ledas om till att fylla administrativa behov, som inköp av nya IT-system, vilket i sin tur kan få påverkan för verksamhet och drift.

Enligt beskrivningarna som Regelrådet tagit del av gällande kostnader och intäkter i konsekvensutredningen saknas det tillräckliga kvantitativa underlag för att stödja de påstådda kostnadseffekterna, på såväl kort som lång sikt. Regelrådets bedömning är att förslagsställarens analys är otillräcklig. För att konsekvensutredningen gällande kostnader och intäkter skulle kunna anses godtagbar hade det varit nödvändigt att kostnadsberäkna vad investeringar i elektroniska dokumentationssystem skulle uppgå till. Det hade också varit behövt att räkna på vilken inläringstid eller utbildning som krävs för att lära sig systemet för personal samt vilken kostnad som då skulle uppstå för verksamheter som investerar i systemen. Den sammantagna effekten av påverkan på företagets kostnader och intäkter är svår att bedöma utifrån den beskrivning som ges i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av effekterna på företagets kostnader och intäkter är bristfällig.

Påverkan på konkurrens och särskilda hänsyn till små företag

Påverkan på konkurrens

Ingen beskrivning har återfunnits gällande påverkan på konkurrens.

Regelrådet finner att beskrivningen av påverkan på konkurrensen är bristfällig.

Särskilda hänsyn till små företag

Regelrådet finner att i konsekvensutredningen har förslagsställaren inte tydligt beskrivit specifika hänsyn som kan tas till små företag vid reglernas utformning. Små företag har ofta begränsade resurser och kan påverkas mer negativt av nya föreskrifter än större aktörer. De kostnader som uppstår för företag som till följd av förslaget får investeringsbehov i nya system lär bli svårast för små företag eller enskilda företag med lägre lönsamhet att absorbera. Det hade varit behövt att beskriva hur många dessa mindre företag är och hur kraven påverkar dem.

Om inga hänsyn kan tas, behöver det anges och motiveras.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskild hänsyn kan tas till små företag är bristfällig.

Åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter

För att begränsa nya insamlingarnas påverkan på huvudmännens kostnader föreslår förslagsställaren att begränsa insamlingarna till utvalda program där uppgifter om det fjärde tekniska året exkluderas samt till att omfatta endast vissa elever; de som går utbildningar i det ämnesutformade systemet. Förslagsställaren bedömer därför att några åtgärder för att

förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte i denna del inte behöver vidtas.

Förslagsställaren har beskrivit vissa åtgärder för att begränsa kostnader och effekter av de föreslagna förändringarna inom uppgiftsinsamlingen från huvudmännen i skolväsendet. Som Regelrådet förstår förslaget förväntas företag påverkas genom att vissa företag behöver införskaffa IT-system. Det hade varit önskvärt om förslagsställaren hade kommenterat eventuella åtgärder för att begränsa dessa kostnader.

Regelrådet finner att beskrivningen åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Regelrådet finner att förslagsställaren har beskrivit att särskild hänsyn har tagits till tidpunkt för ikraftträdande mot bakgrund av att ämnesbetygsreformen ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Därför föreslår Skolverket att samtliga förslag som omfattas av denna konsekvensutredning ska träda i kraft den 1 juli 2025.

Regelrådet finner att förslagsställaren har redogjort för om särskild hänsyn i förhållande till företagets behov i samband med förslagets införande har tagits.

Regelrådet finner att beskrivningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande är godtagbar.

Bestämmelser som avser ämnesbetygsreformen ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Därför föreslår Skolverket att samtliga förslag som omfattas av konsekvensutredningen ska träda i kraft den 1 juli 2025. Samtliga förslag som omfattas av konsekvensutredningen kommer i samband med remissen att finnas tillgängliga på Skolverkets webbplats. När ändringarna är beslutade avser Skolverket att informera om detta på myndighetens webbplats, i myndighetens övriga vedertagna kanaler och via SCB för information till systemleverantörer och uppgiftslämnare.

Regelrådet finner att beskrivningen av behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Av konsekvensutredningen framgår att Skolverket minst en gång om året kontrollerar att myndighetens föreskrifter är korrekta, aktuella och ändamålsenliga.

Regelrådet finner att även om förslagsställaren har redogjort för att Skolverket kontrollerar sina föreskrifter är detta inte att likställa med en utvärdering av förslaget. Konsekvensutredningen bör ange när och hur man planerar att följa upp och utvärdera effekterna. I detta fall anges att en kontroll ska ske och med vilket tidsintervall, men ingen beskrivning av hur återfinns. Förslagsställaren hade behövt beskriva vilken metodik, omfattning och form en utvärdering kommer att ha.

Regelrådet finner att beskrivningen av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas är bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

Förslagsställaren beskriver att förslagen berör frågor om personuppgiftsbehandling, som regleras i EU-rätten genom EU:s dataskyddsförordning. Den personuppgiftsbehandling som kommer att vara nödvändig med anledning av förslagen bedöms vara förenlig med EU-rätten enligt förslagsställaren.

Regelrådet finner att förslagsställaren har beskrivit de frågor som regleras i EU-rätten och som främst relaterar till personuppgiftsbehandling. Förslagsställarens bedömning är att förslaget är förenligt med EU-rätten. Regelrådet ser inte någon anledning att ifrågasätta förslagsställarens bedömning gällande denna aspekt av konsekvensutredningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven är godtagbar.

Övrigt av relevans för ärendet eller Regelrådets bedömning

Inget övrigt av relevans finns att anföra i ärendet.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 19 mars 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Anna Nilsson.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Anna Nilsson
Föredragande